

Nr 355.

Av herr **Leffler**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 356, angående provisorisk förhöjning av tullsatserna för vissa industriprodukter.*

Till industrier, som utan att i anseende till storlek och betydelse tillhöra de mera framträdande likväl, på grund av sin framställning av oundärliga förbrukningsartiklar för den större industrien, kunna göra anspråk på statsmakternas beaktande, torde även skolästindustrien böra räknas.

Som bekant har den svenska skoindustrien sedan mycket lång tid tillbaka förmått snart sagt fullständigt tillgodose det inhemska behovet av skodon, en omständighet, som under den gångna krigstiden varit av den största betydelse för landet. För sin tillverkning är emellertid skoindustrien beroende av tillgången på skoläster. Att en fabriksmässig inhemsk tillverkning av dylika förefanns vid krigsutbrottet måste sålunda, då tillförseln av utländsk vara under krigsåren nedgick ända till fjärdedelen av det normala och tidvis till och med helt och hållet upphörde, anses i hög grad hava bidragit till möjligheten att i nödig utsträckning förse landets befolkning med fotbeklädning. Även under normala förhållanden är det av betydelse för den inhemska skoindustrien att kunna inom landet fylla sitt behov av läster, och detta så mycket mera som den svenska skolästindustrien är under vanliga omständigheter i mycket ringa grad beroende av tullskydd.

Enligt gällande tulltaxa draga block och läster för tillverkning av skodon, rubrik nr 242, en tull av allenast 10 öre per kilogram. Denna i och för sig ringa tullsats kvarstår oförändrad allt sedan år 1888. Tullskyddet, sett i förhållande till det deklarerade importvärdet, uppgick år 1913 till 13.3 men år 1914 endast till 5.5 procent av detta och utgjorde år 1920 2.6 procent. Den högre siffran för året 1913 eller 13.3 torde hava sin naturliga förklaring däri, att i importen detta år en större mängd av de väsentligt billigare för reparationsarbeten

avsedda s. k. *handelslästerna*, vilka av utländska tillverkare före kriget producerades som massartikel i viss standardfason och till dumpingpriser kastades in på den svenska marknaden. Ställt i förhållande till det svenska tillverkningspriset för de egentliga *fabrikationslästerna*, visade det sig också, att tullskyddet år 1913 understeg 4 procent av detta och i januari 1921 icke nådde upp till fullt 2 procent.

Till ytterligare belysande av förhållandet må anföras, att de artiklar, som i fabrikationshänseende äro närmast jämförliga med läster, nämligen svarvade samt rund- och ovalfrästa arbeten av motsvarande vikt, draga en tio gånger högre tull eller 1 krona per kilogram. I proposition nr 356 föreslås dessutom att denna tullsats fördubblas. Betecknande är även, att med läster i tullbehandlingshänseende likstälts borstrån, en artikel, vilken varken med avseende å råmateriallets dyrbarhet eller bearbetningens beskaffenhet kan jämföras med de förstnämnda.

Under normala förhållanden ha de svenska lästfabrikerna, av vilka trenne finnas i landet, varit fullt i stånd, åtminstone i fråga om fabrikationsläster, att trots den sedan gammalt gällande låga tullsatsen, vilken ur skyddssynpunkt är så gott som betydelselös, bestå i tävlan med utlandet. Genom de nu inträdda förhållandena, som möjliggöra en särskilt från centralmakterna kommande övermäktig konkurrens, hotas emellertid de svenska producenterna att inom kort bliva fullständigt överflyglade.

Som bekant hava produktionskostnaderna inom landet ökats i oerhörd grad. Arbetskostnaden per arbetsenhet var år 1921 i januari mera än 3 gånger större än år 1913. Inom Tyskland torde arbetslönerna på grund av valutans fall fortfarande befinna sig ungefär på samma nivå som före kriget. Även råmaterialpriserna ha undergått en liknande förskjutning. Bokvirkespriserna äro sålunda fortfarande cirka 3 gånger så höga som 1913 och priserna å andra behövliga materialier hava fyrdubblats. I Sverige betingar bokvirke ett pris av 48 å 60 kronor per kubikmeter, i Tyskland 250 å 450 Riksmark, vilket vid en kurs av 7.2 motsvara ett pris av 18 å 32 kronor. Då enbart frakterna i Sverige uppgå till 28 kronor per kubikmeter, torde den svenska fabrikationens bristande konkurrensförmåga vara tillräckligt ådagalagd. Därtill kommer, att bokvirke icke eller endast med svårighet kan i tillräcklig mängd anskaffas av de svenska tillverkarna, när exportlicenser för prima nyfällt bokvirke ej beviljas av producentländerna.

Betydelsen av nu berörda båda kostnadsfaktorer — arbete och råmaterialpriser — framgår av det faktum, att de år 1913 tillsammans

belöpte till 78.57 procent och år 1921 (januari) till 741.94 procent av totala tillverkningskostnaden för en viss gängse modell av fabriktionsläster.

Skillnaden i produktionsbetingelserna framträda med icke mindre skärpa i priserna å den färdiga varan. Medan priset å svensk vara år 1913 med endast omkring 45 öre översteg därmed jämförlig tysk, uppgår differensen för närvarande, sedan de svenska fabrikerne i januari detta år reducerat sitt pris, till över 3 kronor, allt räknat per par fabriktionsläster av en vanlig modell samt inklusive frakt och tull för den utländska varan.

Att under anförda förhållanden söka möta den utländska konkurrensen är tydligtvis hopplöst, därest ej tullsatserna höjas. Det är så mycket mindre möjligt, som man vid fabrikationen på grund av det stora antalet behöfliga olika fasoner — under åren 1913—1920 har således det största företaget bedrivit sin fabrikation efter ej mindre än 11,000 olika modeller — ej kan arbeta på lager utan måste tillverka efter beställning. Den kritiska ställningen belyses även av importstatistiken. Enligt denna nedgick införseln, som åren 1913 och 1914 utgjort respektive 133 och 124 ton, år 1917 till 62 ton och var under åren 1918 och 1919 respektive 29 och 48 ton. År 1920 gick emellertid importen upp till 145 ton, det vill säga en siffra, som väsentligt överstiger den före kriget vanliga, och detta ehuru förbrukningen på grund av driftsinskränkningar inom skoidustrien avsevärt minskats.

Vid den största fabriken, som sysselsätter omkring 200 arbetare, har på grund av berörda förhållanden tre fjärdedelar av hela antalet arbetare måst permitteras eller avskedas, och det är endast en tidsfråga, när driften nödtvunget måste helt nedläggas.

Såsom ovan påvisats, är skillnaden i priset mellan svensk och utländsk vara nu så avsevärd, att måhända den invändningen kunde göras, att även den tullförhöjning som nedan föreslås ej är tillräcklig att utjämna prisdifferensen. Enligt vad jag vid anställda efterforskningar kunnat inhämta synes emellertid den begärda tullförhöjningen, utan att utestänga importen, likväl — tack vare den svenska lästindustriens möjligheter till snabbare leverans samt intimare kännedom om den svenska kundkretsens behov och fordringar — kunna, under förutsättning av erforderlig reduktion av arbetskostnaderna och under iakttagande av största möjliga sparsamhet i förvaltningen, trygga de svenska fabrikerne fortbestånd.

Den nedan föreslagna höjningen av tullsatsen torde icke behöva medföra någon nämnvärd inverkan på skopriserna inom landet. Enligt *Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 139 häft. (Nr 354—355.)* 2

en verkställd beräkning, grundad på den av en skofabrikant lämnade uppgiften, att för en tillverkning av cirka 54,000 par skodon åtgå cirka 900 par skoläster, skulle sagda tullförhöjning medföra en ökning av kostnaderna för framställningen av skodon med något över 2 öre per par.

I propositionen nr 356 föreslår Kungl. Maj:t, att, bland andra, tullsatserna för rubrikerna nr 251—256, 259—262 måtte fördubblas. Då det synes mig, på grund av vad jag ovan anför, otvivelaktigt, att skoläster, ehuru hittills särställda, under nu rådande förhållanden böra jämföras med de i nämnda rubriker upptagna trävarorna och komma i åtnjutande av åtminstone det för rubrikerna 259—262 föreslagna tullskyddet, vilket för övrigt redan är gällande för den läster synnerligen närstående artikeln skoblock även kallade formbevarare, får jag härmed föreslå riksdagen besluta,

att till rubrik nr 242 i gällande tulltaxa måtte provisoriskt fogas en bestämmelse i huvudsaklig överensstämmelse med följande förslag:

»Under den tid, som av riksdagen eller annorledes härför bestämmes, utgår tull för läster för skotillverkning med enahanda belopp och enligt enahanda grunder som för varor, hänförliga till rubrikerna nr 259—262.»

Stockholm den 7 maj 1921.

Edvin Leffler.